

Predlog zakona, ki bo urejal dostopnost in uporabo plačilnih sredstev

Ministrstvo za finance je v sodelovanju z Banko Slovenije pripravilo predlog strokovnih rešitev za nov Zakon o dostopnosti plačilnih sredstev, s katerimi želimo nasloviti dostop do gotovine skladno z novo določbo 74.a člena Ustave glede pravice do uporabe gotovine, urediti pa želimo tudi možnost dostopa do plačevanja z elektronskim plačilnim sredstvom na prodajnih mestih. Osnovno načelo, ki ga zasleduje predlog zakona, je potrošnikom omogočiti izbiro med različnimi plačilnimi sredstvi, ki vključujejo tako gotovino kot elektronska plačilna sredstva ter dostop do osnovnih bančnih storitev po vsej državi.

Glede na to, da gre za tematike, ki so predmet številnih razprav v javnosti in ker se s predlogom zakona materija ureja na novo, bi želeli tekom javne razprave prejeti konstruktivne predloge vse zainteresirane javnosti (strokovne in laične), saj bomo lahko le na ta način kasneje oblikovali določbe, ki bodo v praksi predstavljale učinkovite in sprejemljive rešitve za dostop prebivalstva do plačilnih sredstev in osnovnih bančnih storitev po vsej državi.

Zainteresirana javnost lahko pripombe in predloge na predlog zakonskih rešitev posreduje na portalu E-demokracija v roku 30 dni od objave predloga. Vse prejete pripombe in predloge bomo skrbno preučili.

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Dne 23. novembra 2023 so predstavniki združenja »Povezani smo« skupaj s 56.267 podpisanimi volivci Državnemu zboru predložil predlog za začetek postopka za dopolnitev Ustave z novim 50.a členom, ki bi ustavno zagotovil pravico do uporabe gotovine. Namen predloga je bil opozoriti na pospešeno digitalizacijo finančnih transakcij in možnost postopnega omejevanja ali celo ukinitve gotovine v prihodnosti ter z ustavno ureditvijo zaščititi možnost gotovinskega poslovanja tudi v bodoče. Predlog je obravnavala Ustavna komisija Državnega zbora, ki je v ta namen ustanovila Strokovno skupino. V nadaljnjih ustavnih razpravah je bilo dogovorjeno, da se predlagano besedilo ustrezno prilagodi ustavnopravnim standardom in pravu Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU), pri čemer se ohrani temeljni namen in cilj, ki so ga zasledovali predlagatelji. V ta namen je Strokovna komisija pripravila predlog Ustavnega zakona o dopolnitvi III. poglavja Ustave Republike Slovenije z določbo novega 74.a člena, ki določa pravico do uporabe gotovine. Državni zbor je 21. novembra 2025 sprejel Ustavni zakon in 1. decembra 2025 dopolnitev Ustave razglasil s sprejemom odloka o razglasitvi. Nova določba 74.a člena Ustave, ki nosi naslov »pravica do uporabe gotovine«,

se glasi: **»Vsakdo ima v skladu z zakonom pravico do uporabe gotovine pri bančnem poslovanju in drugih oblikah pravnega prometa.«**

Tekom obravnave ustavnorevizijskega predloga sta mnenji dvakrat podali Vlada Republike Slovenije in na posebno zahtevo Državnega zbora tudi Evropska centralna banka (v nadaljnjem besedilu: ECB).

ECB je v svojem mnenju z dne 24. junija 2024¹ in dne 2. septembra 2025² o ustavnem zakonu o gotovini kot zakonitem plačilnem sredstvu in dostopu do gotovine (CON/2024/26 in CON/2025/26) zapisala, da ima gotovina še vedno zelo pomembno vlogo v družbi in njena uporaba je močno razširjena v celotni populaciji. Zmožnost plačevanja v gotovini ostaja pomembna zlasti za tiste prebivalce, ki iz različnih upravičenih razlogov za plačila raje uporabljajo fizični denar kot druge plačilne instrumente ali nimajo dostopa do bančnega sistema in elektronskih plačilnih sredstev. Te skupine ne vključujejo le starejših ljudi, pač pa tudi invalide, priseljence, socialno ranljive ljudi, mladoletnike in druge, ki imajo omejen dostop do digitalnih plačilnih storitev ali pa ga sploh nimajo. Gotovina je na splošno kot plačilni instrument uporabna tudi zato, ker je splošno sprejeta in olajšuje nadzor nad plačnikovo porabo. Trenutno je tudi edini plačilni instrument, ki vsakomur omogoča takojšnjo poravnavo plačilne transakcije v centralnobančnem denarju, kar koristi plačnikom in prejemnikom plačil, pri tem pa je zagotovljena zasebnost. Gotovina ima lahko pomembno vlogo v primeru motenj v plačilnem sistemu in je odporna proti kibernetickemu kriminalu. Gotovina ima tudi pomembno vlogo kot hranilec vrednosti. Razpoložljivost in dostopnost gotovine ter njena vloga nadomestne rešitve v primeru motenj v elektronskih plačilnih sistemih prispevajo k zaupanju v finančni sistem, ki je pomemben za nemoteno delovanje denarne politike.

V mnenjih je ECB poudarila, da je bistveno, da **vse države članice sprejmejo ustrezne ukrepe s katerimi zagotovijo, da kreditne institucije in podružnice, ki poslujejo na njihovem ozemlju, omogočajo ustrezen dostop do gotovinskih storitev.** ECB je med drugim tudi izpostavila, da je pojem »zakonito plačilno sredstvo« kot plačilno sredstvo, izraženo v enoti valute, obravnavalo Sodišče Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) in sprejelo sodbo v združenih zadevah C-422/19 in C-423/19³. Sodišče je zlasti pojasnilo, da pojem »zakonito plačilno sredstvo« pomeni, da tega plačilnega sredstva na splošno ni mogoče zavrniti pri izpolnitvi dolga, izraženega v isti denarni enoti, z nominalno vrednostjo, s čimer se doseže razbremenitev plačilne obveznosti. Pri pojasnjevanju pojma »zakonito plačilno sredstvo« v skladu s pravom EU je Sodišče upoštevalo Priporočilo Komisije 2010/191/EU⁴, ki vsebuje koristne smernice za razlago ustreznih določb prava Unije. V točki 1 Priporočila 2010/191/EU je navedeno, da bi morale, kjer obstaja obveznost plačila, za evrobankovce in evrokovance kot zakonito plačilno sredstvo veljati (I.) obvezno sprejetje teh bankovcev in kovancev, (II.) njihovo sprejetje s polno nominalno vrednostjo in (III.) razrešitev od plačilnih obveznosti. **Po mnenju Sodišča to kaže, da pojem »zakonito plačilno sredstvo« med drugim zajema načelno obveznost sprejemanja evrobankovcev in evrokovancev za**

¹ [Mnenje Evropske Centralne Banke z dne 24. julija 2024 o ustavnem zakonu o gotovini kot zakonitem plačilnem sredstvu in dostopu do gotovine](#)

² [Mnenje Evropske Centralne Banke z dne 2. septembra 2025 o ustavnem zakonu o pravici do uporabe gotovine \(CON/2025/26\)](#)

³ eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:62019CJ0422&from=SL

⁴ [Priporočilo Komisije z dne 22. marca 2010 o področju uporabe in učinkih, ki jih imajo evrobankovci in evrokovanci kot zakonito plačilno sredstvo](#)

plačilo, vendar pa lahko države članice to obveznost ob upoštevanju razlogov javnega interesa načeloma omejijo, pri čemer morajo biti take omejitve sorazmerne z zastavljenim ciljem v javnem interesu.

Sodišče je v sodbi namreč zapisalo: »Člen 128(1), tretji stavek, PDEU, člen 16, prvi odstavek, tretji stavek, Protokola št. 4 o Statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke ter člen 10. drugi stavek, Uredbe Sveta (ES) št. 974/98 z dne 3. maja 1998 o uvedbi eura je treba razlagati tako, da ne nasprotujejo nacionalni ureditvi, ki izključuje možnost, da se plačilna obveznost, ki jo naložijo javni organi, izpolni z eurobankovci, če, prvič, ni niti namen niti učinek te ureditve določitev pravne ureditve statusa teh bankovcev kot zakonitega plačilnega sredstva, drugič, če ne vodi k pravni ali dejanski odpravi navedenih bankovcev, zlasti s preprečitvijo možnosti, da se plačilna obveznost na splošno izpolni s tako gotovino, tretjič, če je bila sprejeta ob upoštevanju razlogov v javnem interesu, četrtič, če je omejitev gotovinskih plačil, ki jo vsebuje ta ureditev, primerna za uresničitev zastavljenega cilja v javnem interesu, in petič, če ne presega tega, kar je nujno za njegovo uresničitev, tako da so na voljo drugi zakoniti načini izpolnitve plačilne obveznosti.«.

ECB je tudi izpostavila, da je Sodišče pojasnilo, da je pojem »zakonito plačilno sredstvo« pojem prava EU, ki ga je treba v vsej EU razlagati avtonomno in enotno. Sodišče je pojasnilo, da prvi odstavek 128. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL C št. 326 z dne 26. 10. 2012; v nadaljnjem besedilu: PDEU)⁵, določa, da so bankovci, ki jih izdajata ECB in nacionalne centralne banke, zakonito plačilno sredstvo v EU ter da 133. člen PDEU zakonodajalcu EU omogoča, da določi ukrepe, potrebne za uporabo evra kot enotne valute, saj je samo zakonodajalec EU pooblaščen, da natančneje določi pravno ureditev statusa evrobankovcev in evrokovancev kot zakonitega plačilnega sredstva, če se izkaže, da je to potrebno za uporabo evra kot enotne valute. Poleg tega izključna pristojnost zakonodajalca EU izključuje vsakršno pristojnost držav članic na tem področju, razen če delujejo na podlagi pooblastila EU ali za izvajanje aktov EU. V Sloveniji prav tako Zakon o uvedbi evra (Uradni list RS, št. 114/06; v nadaljnjem besedilu: ZUE)⁶ v prvem odstavku 3. člena določa, da se v Republiki Sloveniji kot zakonito plačilno sredstvo uporabljajo izključno bankovci in kovanci, ki se glasijo na euro. To potrošnikom zagotavlja splošno pravico do plačevanja z evrsko gotovino za razliko od negotovinskih plačil, kjer taka splošna obveznost ne obstaja, razen če je predpisana s področnimi zakoni.

Poleg navedenega je Evropska komisija (v nadaljnjem besedilu: EK) 28. junija 2023 z namenom ureditve statusa evrogotovine kot zakonitega plačilnega sredstva v sekundarni pravni ureditvi EU in ohranitve možnosti gotovinskega plačevanja v prihodnje objavila predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o eurobankovcih in eurokovancih kot zakonitem plačilnem sredstvu⁷. Ta predlog določa pravila, ki bodo tudi v prihodnje zagotavljala dostop do gotovine in obveznost njenega sprejemanja.

Ker sprejem novega 74.a člena Ustave Republike Slovenije sam po sebi še ne zagotavlja neposredne in celovite uresničitve te pravice v praksi in ker ustavna določba izrecno določa, da se pravica izvršuje v skladu z zakonom, je bil pripravljen predlog izvedbenega zakona, ki

⁵ eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL

⁶ Uradni list RS – 114/2006, Uredbeni del

⁷ eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023PC0364

določa pravila glede uporabe gotovine, to je njenega sprejemanja in dostopnosti. Namen zakona je natančneje določiti, kje in pod kakšnimi pogoji se omogoči gotovinsko poslovanje, zagotoviti dostop do gotovinskih storitev ter pod katerimi pogoji so dopustne razumne in sorazmerne izjeme od zagotavljanja obveznosti sprejemanja gotovine. Kot je v svojem mnenju že poudarila ECB je Republika Slovenija kot članica EU in evroobmočja vezana na pravni red EU, zlasti na zakonodajno ureditev monetarne politike in statusa evra kot zakonitega plačilnega sredstva, zato naj bi izvedbeni zakon pravico do uporabe gotovine uredil na način, ki je skladen s pravom EU, sodno prakso Sodišča EU ter stališči ECB.

Ker naj bi bil namen ustavne spremembe tudi preventivne narave, da prepreči morebitno prihodnje nesorazmerno omejevanje ali odpravo gotovinskega poslovanja, predlog zakona jasno določa tudi kriterije za dostopnost do gotovine in osnovnih gotovinskih storitev v obliki gotovinskih točk.

Trenutna ocena stanja glede dostopnosti do gotovine je, da je ta še vedno dobro dostopna večini prebivalstva, vendar je v zadnjih letih opažen trend ukinjanja bankomatov in zapiranja poslovalnic v manjših krajih po Sloveniji. Razlogi za krčenje mrež poslovalnic in bankomatov bank v preteklosti so bili v sanaciji in konsolidaciji slovenskega bančnega sektorja, v zadnjih letih pa v preusmeritvi strank iz poslovalnic na digitalne kanale, zaradi vse večje digitalizacije bančnih storitev in konkurenčnosti na tem področju.

Ocena glede sprejemanja gotovine na prodajnih mestih v Sloveniji je po mnenju predlagatelja zakona dobra in zadostna. V zadnjem času se je sicer povečalo število prijav o ne sprejemanju gotovine na Tržni inšpektorat Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: TIRS), ki so se nanašale predvsem na upravljalce parkirišč, ki ne omogočajo plačila parkirnine z gotovino na parkirnem avtomatu oziroma je ta mogoča v drugi stavbi ali na drugi lokaciji, na prodajalce, ki so svojo ponudbo razširili na prodajo preko avtomatov, ki ne sprejemajo evrobankovcev in evrokovancev, in katerih namen je omogočiti dostop do določenih izdelkov 24 ur na dan ter na avtomatizirane bencinske črpalke, kjer je omogočeno plačilo zgolj s kartico.

Ob pobudi in želji po ohranitvi plačevanja in dostopa do gotovine pa nezadržna digitalna preobrazba gospodarstva preoblikuje inovacije in poslovne modele, vključno s finančnimi storitvami. Kot je navedeno v *Strategiji EU za digitalne finance*,⁸ je prihodnost financ digitalna: potrošniki in podjetja do finančnih storitev vse bolj dostopajo digitalno, inovativni udeleženci na trgu uporabljajo nove tehnologije, obstoječi poslovni modeli pa se spreminjajo. Vse več plačil v trgovinah je digitalnih in brezstičnih, spletni nakupi (e-trgovina) pa so v zadnjih letih znatno narasli. Plačevanje je manj vidno in vse bolj nematerializirano, vloga posrednikov pri tem pa se zmanjšuje.

Kljub valu inovacij večina novih digitalnih rešitev za plačila še vedno temelji na tradicionalnih karticah in bančnih nakazilih. Te ponujajo tako uveljavljene banke in podjetja, ki izdajajo kartice, kot tudi podjetja na področju finančne tehnologije (tako imenovani FinTech) ter tehnološki velikani. Ponudniki plačilnih storitev vse bolj opuščajo tradicionalne plačilne instrumente in razvijajo nove načine za izvedbo plačil, kot so nosljive pametne naprave (telefoni, ure, očala, pasovi in podobno). Z digitalizacijo in vse večjo naklonjenostjo potrošnikov digitalnim rešitvam se brezgotovinske transakcije hitro širijo.

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0591>

V *Strategiji za mala plačila* iz leta 2020⁹ je EK vizijo trga evropskih malih plačil opisala kot trg, kjer državljanji in podjetja v Evropi uživajo prednosti širokega in raznovrstnega nabora zelo kakovostnih plačilnih rešitev, ki jih podpira konkurenčni in inovativni trg plačil ter temeljijo na varni, učinkoviti in dostopni infrastrukturi. Ob tem imajo na razpolago konkurenčne domače in vseevropske plačilne rešitve, ki krepijo gospodarsko in finančno suverenost Evrope.

Strategija za mala plačila temelji na štirih ključnih tesno povezanih stebrih:

1. digitalne rešitve za takojšnja plačila z vseevropskim dosegom,
2. inovativni in konkurenčni trgi malih plačil,
3. učinkoviti in povezljivi (interoperabilni) sistemi malih plačil ter druga podporna infrastruktura,
4. učinkovita mednarodna plačila, vključno z nakazili.

EK je med strateškimi ukrepi prvega stebra poudarila izboljšanje sprejemanja digitalnih plačil in zagotavljanje dostopnosti denarja centralne banke. Po mnenju EK je pandemija covid-19 razkrila pomen širokega sprejemanja digitalnih plačil pri trgovcih. Sedanje stanje sprejemanja digitalnih plačil se med državami EU močno razlikuje. Še vedno je veliko subjektov (trgovcev, javnih uprav, bolnišnic, ponudnikov javnega prevoza), ki ne sprejemajo digitalnih plačil. EK pričakuje, da bodo države članice v prihodnjih letih preučile in odpravile razloge za nesprejemanje digitalnih plačil ter spodbujale trgovce k njihovi uporabi, vključno z brezstičnimi plačili. Prav tako naj javne ustanove opremijo s terminali za digitalna plačila.

Glede dostopnosti do gotovine in sprejemanja gotovine je EK v strategiji za mala plačila zapisala, da je to edina oblika denarja, s katero lahko posamezniki neposredno razpolagajo, in bi kot taka morala ostati široko dostopna ter sprejeta. V zadnjih letih se uporaba negotovinskih plačilnih sredstev v Evropi nenehno povečuje, a gotovina še vedno ostaja prevladujoče plačilno sredstvo v evrskem območju.

Po podatkih iz študije ECB SPACE¹⁰ je bila leta 2024 gotovina uporabljena v 52 % transakcij na prodajnih mestih v evrskega območja. Pri tem se uporaba evrske gotovine zelo razlikuje med državami. V državah, kot so Malta (67 %), Slovenija (64 %) in Avstrija (62 %), se v več kot 60 % opravljenih transakcij na prodajnih mestih uporablja gotovina. Nasprotno se na Nizozemskem (22 %) in Finskem (27 %) gotovina uporablja pri manj kot tretjini transakcij na prodajnih mestih. Na splošno so potrošniki v evrskem območju zadovoljni z dostopom do gotovine, saj jih večina meni, da je enostavno priti do bankomata ali banke in dvigniti gotovino. Tudi glede dostopnosti do gotovine Slovenija skupaj z Avstrijo in Poljsko dosega najboljše rezultate med državami evrskega območja. Hkrati je pandemija covid-19 pospešila prehod na elektronska plačila in spletne nakupe. Delež spletnih plačil v vsakodnevni plačilni potrošnikov se od leta 2019, ko je bil le 6-odstoten, znatno povečuje in je leta 2024 dosegal 21 %. Pri nakupih na prodajnih mestih se je delež kartičnih plačil med vsemi plačilnimi instrumenti leta 2024 povečal za pet odstotnih točk glede na leto 2022 in je bil 39-odstoten.

⁹ [IMMC.COM%282020%29592%20final.SLV.xhtml.1_SL_ACT_part1_v2.docx](#)

¹⁰ [Study on the payment attitudes of consumers in the euro area \(SPACE\) – 2024](#)

Plačilne kartice med potrošniki veljajo za hitrejše in enostavnejše za uporabo ter zmanjšujejo potrebo po nošenju velikih količin gotovine. Po vrednosti plačil plačila s plačilnimi karticami predstavljajo večji delež kot plačila z gotovino in so najpogosteje uporabljeno plačilno sredstvo za večja plačila.

Razpoložljivost gotovine po državah se je zato v zadnjih letih zmanjšala. **EK in ECB se zavzemata tako za uvajanje digitalnih plačil, da bi potrošnikom zagotovili večjo izbiro pri plačevanju, kot za nadaljnje ohranjanje evrske gotovine kot zakonitega plačilnega sredstva.**¹¹

Študija o novih digitalnih plačilnih metodah iz leta 2022,¹² ki jo je naročila ECB, obravnava tudi plačilne navade v Sloveniji. Najpogosteje uporabljena plačilna sredstva v Sloveniji so gotovina ter debetne in kreditne kartice za vsakodnevne transakcije. Gotovina se na splošno uporablja za manjše nakupe, plačevanje s karticami pa za večje nakupe. Gotovina je bolj priljubljena pri osebah, starejših od 65 let, medtem ko mlajše starostne skupine gotovino uporabljajo le, če drugi načini plačevanja niso na voljo. Mlajše starostne skupine uporabljajo kreditne kartice (neposredno ali po PayPalu) za spletno nakupovanje, medtem ko starejši od 65 let kreditnih kartic na spletu raje ne uporabljajo. Na prodajnih mestih tehnološko spretni uporabniki redko uporabljajo gotovino in raje plačujejo v mobilnih aplikacijah oziroma denarnicah, kot so apple pay, google pay in valu moneta. V Sloveniji se večina rednih mesečnih računov plačuje v spletnem bančništvu in v direktnih obremenitvah. Pandemija covid-19 je tudi pri plačevanju plačilnih nalogov spodbudila večjo uporabo spletnega in mobilnega bančništva v vseh starostnih skupinah, kljub temu pa nekateri starejši prebivalci položnice še vedno raje plačujejo osebno in ne na spletu.

Glavni načini plačevanja, ki jih ponujajo trgovci v Sloveniji, so gotovina, plačilne kartice, PayPal in bančna nakazila za spletne transakcije. Trgovci cenijo sistem PayPal, ker je enostaven tako za stranke kot zanje. Kreditne kartice so prav tako priljubljene pri trgovcih, saj imajo po njihovem mnenju nizke bančne provizije in omogočajo plačilo na obroke. Vendar je po njihovem mnenju slabost kreditnih kartic čas, potreben, da prejmejo plačilo. Trgovci menijo, da se lahko za višino kartičnih provizij pogajajo z bankami zaradi konkurence med ponudniki plačilnih storitev, plačila provizij pa ne vidijo kot glavno oviro za uvedbo novih plačilnih metod. Na splošno so zadovoljni s svojimi plačilnimi metodami in nimajo posebnih predlogov za izboljšave. Trgovci v Sloveniji so prepoznali trend povečevanja digitalnih plačil, vendar menijo, da bodo kartična plačila v fizični obliki pomembna vsaj še nekaj časa.

Podobno potrjuje *Analiza trga plačil v Sloveniji* s konca leta 2022,¹³ izvedena z namenom opredelitve strateških pobud v okviru Nacionalnega sveta za plačila (v nadaljnjem besedilu: NSP). Nacionalni svet za plačila, ki deluje od leta 2013, je Banka Slovenije ustanovila kot strateško posvetovalno skupino deležnikov trga plačil v Sloveniji. Navedena analiza je pokazala, da je gotovina prevladujoči način plačila pri večini slovenskih potrošnikov. Analiza načinov plačevanja je pokazala, da gotovina prevladuje pri storitvah nižje vrednosti (na primer

¹¹ V ta namen je EK 28. junija 2023 objavila predlog uredbe o statusu evrske gotovine kot zakonitem plačilnem sredstvu, ki bo urejala tako dostop kot obvezno sprejemanje evrske gotovine v evrskem območju.

¹² https://www.ecb.europa.eu/euro/digital_euro/timeline/profuse/shared/pdf/ecb.dedocs220330_report.en.pdf

¹³ [Strategija razvoja trga plačil v Sloveniji 2024–2028.pdf](#)

frizerske ali kozmetične storitve) ter v restavracijah in barih. Gotovina se torej najpogosteje uporablja za plačila nižjih vrednosti, kartice pa večinoma za plačilo večjih nakupov.

Ključni povzetki analize so:

- 25 % trgovcev s fizičnimi trgovinami ne omogoča plačila s karticami na prodajnih mestih;
- 35 % trgovcev s fizičnimi trgovinami ponuja možnost takojšnjih ali mobilnih plačil (na primer flik P2M, m-Bills, valu);
- mikro in mali trgovci redkeje sprejemajo elektronska plačila na svojih prodajnih mestih kot srednji in veliki trgovci. Podoben trend je opazen pri ponudnikih storitev (na primer pri serviserjih, v frizerskih salonih), ki manj verjetno sprejemajo elektronska plačila v primerjavi s trgovci, ki prodajajo izdelke;
- 69 % trgovcev meni, da je gotovina najbolj stroškovno učinkovit način plačila. Potrdili so, da to velja tudi ob upoštevanju posrednih stroškov (na primer prevoza, prevar). V primerjavi z gotovino elektronska plačila po njihovem mnenju prinašajo višje stroške;
- kadar potrošniki pri trgovcih, ki sprejemajo le gotovino, ne morejo plačati z njo (na primer nimajo dovolj gotovine ali trgovec nima drobiža), je stopnja nezaključenih nakupov štirikrat višja kot pri drugih plačilnih možnostih, kar lahko povzroči izgubo prihodka za trgovce;
- za 77,7 % potrošnikov je pomembno, da lahko na fizičnih prodajnih mestih izbirajo med različnimi načini plačevanja. Kar 78,6 % jih meni, da bodo čez pet let za plačila na prodajnih mestih večinoma uporabljali elektronske metode;
- gotovino 23 % potrošnikov uporablja največ dvakrat mesečno, kar nakazuje, da jo vidijo kot nadomestni način plačila, uporabljen le, ko elektronska plačila niso na voljo.

Zadnje ugotovitve potrjujejo, da plačilni ekosistem postaja vse bolj digitalen, kar povečuje zavedanje potrošnikov in trgovcev o prednostih elektronskih plačil, predvsem takojšnjih in mobilnih. Digitalna plačila, ki vključujejo elektronsko izmenjavo sredstev ob uporabi mobilnih naprav ali digitalnih poti, krepijo gospodarsko rast z omogočanjem dostopa do bančnih storitev, spodbujanjem porabe in olajševanjem mednarodne trgovine. V EU se je vrednost digitalnih plačil pri prodaji na drobno med letoma 2017 in 2023 podvojila in preseгла bilijon evrov letno.¹⁴

Zaradi prednosti, ki jih ponujajo takojšnja plačila, EU močno poudarja razvoj vseevropske rešitve za takojšnja plačila za zagotavljanje učinkovitih rešitev in krepitev suverenosti trga plačil. Tudi v Sloveniji obstaja medbančna lokalna shema takojšnjih plačil Flik, ki s pomočjo pametnega telefona omogoča brezplačni način nakazil med uporabniki različnih slovenskih bank in se lahko uporablja kot plačilno sredstvo pri številnih trgovcih. Ključna prednost takojšnjih plačil za potrošnike je hitra izvedba plačila (v nekaj sekundah) ne glede na čas plačila, kot so lahko na primer vikendi, večeri ali prazniki. Prav tako prejemnik skoraj takoj

¹⁴ [Posebno poročilo 01/2025: Digitalna plačila v EU.](#)

prejme sredstva na svoj račun. Enak pozitiven učinek velja za trgovce, saj sprejemanje takojšnjih plačil ugodno vpliva na njihovo upravljanje likvidnosti.

V Sloveniji uporaba mobilnih in takojšnjih plačil na prodajnih mestih še ni zelo razširjena. Razlog za to je lahko nezadostna seznanjenost potrošnikov in trgovcev s prednostmi in dodano vrednostjo teh možnosti, zaradi česar se pogosto zatekajo k tradicionalnemu plačevanju z gotovino.

ECB je decembra 2022 objavila študijo o stroških plačil malih vrednosti,¹⁵ v kateri je preučila stroške na enoto posameznih načinov plačila in družbene stroške plačil od leta 2013 v devetih državah EU. Ugotovitve kažejo, da je stroškovna učinkovitost plačilnih metod odvisna od plačilnih navad potrošnikov in želenih izbir trgovcev v posamezni državi. Pogostejše ko je plačilo s plačilnim instrumentom, večja je možna donosnost fiksne naložbe. Pri plačilnih karticah je običajno velik delež fiksnih stroškov, ki so posledica naložb v infrastrukturo (na primer v informacijske sisteme in kartične terminale), ki zahtevajo veliko virov. Ko so enkrat te naložbe že izvedene, so dodatni stroški, ki nastanejo zaradi obdelave plačil, običajno nizki. Nasprotno pa ima gotovina običajno večji delež variabilnih stroškov, saj obdelava gotovine vključuje veliko dela, ročnega upravljanja in surovin za tiskanje, vendar pa zahteva manjše naložbe v infrastrukturo. Povečanje števila kartičnih plačil bo povzročilo znatno zmanjšanje stroškov na enoto, saj se lahko sorazmerno visoki (fiksni) stroški razvoja infrastrukture porazdelijo na večje število transakcij. Povečanje števila gotovinskih plačil pa bo v manjši meri spremenilo stroške na enoto tega načina plačevanja. V državah, kot sta Danska in Nizozemska, kjer so elektronska plačila pogostejša, so stroški debetnih kartic na enoto najnižji, v državah, kjer prevladuje plačevanje z gotovino, pa so stroški na enoto gotovine najnižji. Delitev stroškov na fiksne in variabilne je ključna za razumevanje ekonomij obsega. Pri elektronskih plačilih stroški na enoto upadajo z večjim številom transakcij zaradi višjih fiksnih stroškov, medtem ko pri gotovini, ki ima nižje osnovne fiksne stroške, ekonomije obsega manj vplivajo na znižanje stroškov. Podatki kažejo, da stroški debetnih kartic na enoto z rastjo uporabe upadajo hitreje kot stroški gotovine, ki se le rahlo znižujejo ali ostajajo nespremenjeni.

2. POGLAVITNE REŠITVE

Predlog zakona ureja sprejemanje plačil v gotovini na prodajnih mestih in določa izjeme pri tem, predpisuje ukrepe za zagotavljanje dostopnosti do osnovnih bančnih storitev, ukrepe za zagotavljanje neprekinjenega poslovanja pri oskrbi trga z gotovino ter vzpostavlja pravni okvir, ki ponudnike blaga ali storitev, vključno s ponudniki digitalnih vsebin, zavezuje k sprejemanju vsaj enega elektronskega plačilnega sredstva pri potrošniških plačilih v evrih in pri plačilih subjektov, ki niso potrošniki. S tem se Slovenija usmerja k posodobitvi plačilnega ekosistema in uskladitvi z evropskimi smernicami digitalizacije, hkrati pa v bodoče ohranja že vzpostavljene pravice do uporabe gotovine in dostopa do osnovnih bančnih storitev. V nadaljevanju so povzete ključne prvine zakona.

¹⁵ [Costs of retail payments – an overview of recent national studies in Europe.](#)

Predlog zakona je razdeljen na več poglavij. Drugo poglavje zakona predpisuje obveznost sprejemanja gotovine s strani ponudnikov blaga ali storitev na prodajnih mestih v skladu s pravno ureditvijo EU in zakonom, ki ureja uvedbo eura. Pri tem določa tudi izjeme od obveznega sprejemanja gotovine v skladu z razlago Sodišča EU glede pojma »zakonitega plačilnega sredstva«, kjer države članice to obveznost lahko omejijo ob upoštevanju razlogov javnega interesa. V ta namen zakon predvideva izjeme pri uporabi storitev javnega potniškega prometa, če je možnost plačevanja z gotovino urejena na drug dostopen način. Ostale izjeme sledijo predlogu EU uredbe o eurobankovcih in eurokovancih kot zakonitem plačilnem sredstvu, ki ga je v pogajanjih dosegel Svet EU.

Tretje poglavje ureja dostopnost osnovnih bančnih storitev, ki jih morajo zagotoviti kreditne institucije z mrežo gotovinskih točk za potrošnike in gotovinskih točk za ponudnike blaga ali storitev. Zakon opredeljuje, kaj je gotovinska točka, in katere gotovinske točke so namenjene potrošnikom in katere ponudnikom blaga ali storitev. Obveznosti iz tretjega poglavja zakona veljajo za vse kreditne institucije, razen tiste, ki ponujajo finančne storitve izključno na daljavo, preko spleta in so brez fizičnih poslovalnic.

Tretje poglavje nadalje določa kriterije za zagotavljanje gotovinskih točk, ki se nanašajo na mrežo in lastnosti bankomatov ter mrežo in lastnosti poslovalnic. Kriteriji, ki se nanašajo na bankomate, upoštevajo oddaljenost prebivalstva (v naseljih z več kot 1.000 prebivalcev) do bankomata ter gostoto bankomatov na 100.000 prebivalcev. Zakon predpisuje tudi lastnosti bankomatov kreditnih institucij v obliki izbire apoenov, časovnega delovanja in njihove operativnosti.

Zakon v tretjem poglavju določa tudi mrežo in lastnosti poslovalnic z dvema podobnima kriterijema kot pri bankomatih: oddaljenost do poslovalnice in število poslovalnic na 100.000 prebivalcev. Pri tem predpisuje, da mora poslovalnica katerekoli kreditne institucije potrošnikom in ponudnikom blaga ali storitev v celotnem poslovnem času zagotavljati osnovne bančne storitve. Namen te določbe je zagotoviti prebivalstvu enostaven, zanesljiv in geografsko primeren dostop do osnovnih bančnih storitev ter zmanjšati ovire pri uporabi teh, spodbujati finančno vključenost in preprečiti izključenost prebivalstva iz bančnega sistema zaradi lokacije ali razpoložljivosti storitev. S tem namenom tretje poglavje tudi določa omejitve nadomestil, ki jih kreditne institucije zaračunavajo za pologe in dvige bankovcev na bankomatih in v poslovalnicah ter pologe in dvige kovancev v poslovalnicah. Predlog zakona v zvezi s tem določa, da so dvigi ali pologi bankovcev na bankomatu katere koli kreditne institucije do vključno pet dvigov ali pologov na mesec za potrošnika brezplačni. Brezplačni so tudi dvigi ali pologi bankovcev v poslovalnici katere koli kreditne institucije oziroma ostali poslovalnici.

Prepoved zaračunavanja nadomestila za dvig ali polog bankovcev na bankomatu velja tudi za lastnike bankomatov, ki niso kreditne institucije v Republiki Sloveniji, in sicer, kadar storitve na teh bankomatih, ki se nahajajo na ozemlju Republike Slovenije, opravljajo imetniki bančnih kartic slovenskih izdajateljev.

Četrto poglavje zakona z namenom neprekinjene oskrbe trg z gotovino določa, da kreditne institucije izvajajo politike in procese z namenom upravljanja operativnih tveganj, imetniki

licenc za izvajanje prevozov denarja in drugih vrednostnih pošilk pa po zakonu morajo zagotoviti ustrezne kadrovske, tehnične in organizacijske pogoje, ki bodo omogočali njihovo delovanje tako v običajnih kot izrednih razmerah.

Peto poglavje zakona se v nadaljevanju osredotoča na potrošniška elektronska plačila v evrih na prodajnih mestih, kjer sta potrošnik ali subjekt, ki ni potrošnik, in ponudnik blaga ali storitev fizično navzoča. Elektronska plačilna sredstva so plačilna sredstva, ki jih ponudnikom blaga ali storitev zagotovijo ponudniki plačilnih storitev in omogočajo negotovinska plačila, kot so npr. plačilne kartice (debetne, kreditne, predplačniške ali z odloženim plačilom, v fizični ali digitalni obliki), kreditna plačila, vključno s takojšnjimi prenosi, plačila z elektronskim denarjem, ipd., razen kriptosredstev. Predlog zakona določa, da bodo morali ponudniki blaga ali storitev na prodajnih mestih zagotoviti možnost plačila z vsaj enim elektronskim plačilnim sredstvom. Ob tem bodo morali na vhodu posamezne lokacije prodajnega mesta in pri blagajni jasno označiti, katero elektronsko plačilno sredstvo sprejemajo, kar zagotavlja preglednost in potrošnikom omogoča informirano izbiro.

Predlog zakona predvideva izjeme, ki upoštevajo različne gospodarske in tehnične okoliščine ponudnikov. Manjši ponudniki, katerih čisti prihodki od prodaje v preteklem poslovnem letu ne presegajo 10.000 evrov, razen proračunskih uporabnikov, ne bodo zavezani zagotavljanju elektronskih plačil. Enaka izjema bo veljala za subjekte v prvem letu poslovanja, kar novoustanovljenim ponudnikom omogoča lažji začetek dejavnosti. Prav tako so izvzeti primeri prodaje v dobrodelne ali nepridobitne namene ter okoliščine, kjer elektronska povezava ni mogoča ali je iz varnostnih razlogov onemogočena. Prav tako predlog zakona med izjeme šteje tudi prodajo blaga na prodajnih avtomatih, ki so bili v uporabi na dan uveljavitve tega zakona. Te izjeme zagotavljajo prilagodljivost in preprečujejo nesorazmerne obremenitve za določene skupine ponudnikov.

Nadzor nad izvajanjem zakona bo v delu, ki ureja sprejemanje plačil v gotovini in sprejemanje elektronskih plačilnih sredstev v pristojnosti Tržnega inšpektorata Republike Slovenije, ki je pooblaščen za spremljanje skladnosti in izrekanje sankcij. Banka Slovenije pa bo pristojna za nadzor nad izvajanjem določb zakona, ki urejajo dostopnost osnovnih bančnih storitev. Banka Slovenije med drugim tudi analizira stanje dostopnosti osnovnih bančnih storitev v Republiki Sloveniji skladno z metodologijo, ki upošteva ustrezno geografsko pokritost in gostoto gotovinskih točk na ravni celotne Slovenije ter identificira geografska področja, ki so nezadovoljivo pokrita z gotovinskimi točkami.

Za lažjo prilagoditev predlog zakona predvideva za kreditne institucije eno leto za prilagoditev bankomatov na način, da potrošnik lahko izbere apoene. Poslovalnica kreditne institucije in druga poslovalnica svoje poslovanje prilagodi na način, da potrošnik lahko opravi osnovne bančne storitve v katerikoli poslovalnici druge kreditne institucije, v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona. Ponudnik blaga ali storitev na prodajnem mestu omogoči sprejemanje vsaj enega od elektronskih plačilnih sredstev v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

3. BESEDILO ČLENOV

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (predmet urejanja)

(1) Ta zakon ureja:

1. sprejemanje plačil v gotovini, ki ima v skladu s pravom Evropske unije in zakonom, ki ureja uvedbo eura, status zakonitega plačilnega sredstva, vključno z izjemami glede sprejemanja gotovine;
2. ukrepe za zagotavljanje dostopnosti osnovnih bančnih storitev;
3. ukrepe za zagotavljanje neprekinjenega poslovanja pri oskrbi trga z gotovino;
4. obveznost sprejemanja vsaj enega od elektronskih plačilnih sredstev.

(2) Ta zakon ne posega v morebitne ukrepe države na področju spodbujanja skladnega regionalnega razvoja in zagotavljanja osnovnih bančnih storitev na ruralnih območjih, ki v okviru tega zakona niso zadovoljivo urejene.

2. člen (definicije)

Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, pomenijo:

1. »bankomat« je samopostrežna naprava, ki na podlagi uporabe bančne kartice ali drugih sredstev izda eurobankovce javnosti in bremeni bančni račun;
2. »digitalna vsebina« je vsebina, kot je opredeljena v zakonu, ki ureja varstvo potrošnikov;
3. »elektronsko plačilno sredstvo« pomeni plačilno sredstvo, ki ga ponudniku blaga ali storitev zagotovi ponudnik plačilnih storitev, in omogoča negotovinsko plačilo, z izjemo kriptosredstva;
4. »gotovina« pomeni bankovce in kovance vseh apoenov, ki se glasijo na euro;
5. »gotovinska točka za potrošnika« pomeni:
 - bankomat, ki omogoča dvige bankovcev (ali dvige in pologe bankovcev),
 - poslovalnico kreditne institucije, ki omogoča izvajanje osnovnih bančnih storitev in ima zagotovljeno osebno asistenco, ali
 - drugo poslovalnico, ki na podlagi pogodbe s kreditno institucijo omogoča izvajanje osnovnih bančnih storitev in ima zagotovljeno osebno asistenco;
6. »gotovinska točka za ponudnika blaga ali storitev« je naprava, bankomat ali poslovalnica, ki ponudnikom blaga ali storitev omogoča dvig ali polog bankovcev ali kovancev vseh apoenov, ki se glasijo na euro;
7. »kreditna institucija« je institucija s sedežem v Republiki Sloveniji, kot je opredeljena v zakonu, ki ureja bančništvo;

8. »kriptosredstvo« je plačilno sredstvo, kot je opredeljeno v Uredbi (EU) 2023/1114 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. maja 2023 o trgih kriptosredstev in spremembi uredb (EU) št. 1093/2010 in (EU) št. 1095/2010 ter direktiv 2013/36/EU in (EU) 2019/1937 (UL L št. 150 z dne 9. 6. 2023, str. 40), zadnjič spremenjeni z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2025/1142 z dne 27. februarja 2025 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2023/1114 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z regulativnimi tehničnimi standardi o določitvi zahtev za politike in postopke glede nasprotij interesov za ponudnike storitev v zvezi s kriptosredstvi ter podrobnosti in metodologije za vsebino razkritij o nasprotjih interesov (UL L št. 2025/1142 z dne 10.6.2025);
9. »osnovne bančne storitve« so storitve dvigov in pologov gotovine na plačilni račun ter aktivnosti za izvrševanje plačilnih transakcij kot jih opredeljuje zakon, ki ureja plačilne storitve, storitve izdajanja elektronskega denarja in plačilne sisteme;
10. »osnovne gotovinske storitve« so dvigi in pologi gotovine;
11. »ostale gotovinske storitve« so menjava bankovcev v bankovce ali kovance in obratno, dvigi in pologi kovancev nad predpisano količinsko omejitvijo, dvigi in pologi bankovcev na bankomatih nad predpisanim številom v obdobju, menjalniško poslovanje ter izvedba plačil plačilnih nalogov z gotovino;
12. »ponudnik plačilnih storitev« je ponudnik plačilnih storitev kot je opredeljen v zakonu, ki ureja plačilne storitve, storitve izdajanja elektronskega denarja in plačilne sisteme;
13. »ponudnik blaga ali storitev« je gospodarska družba ali podjetnik, kot sta opredeljena v zakonu, ki ureja gospodarske družbe, ter neposredni in posredni uporabnik, kot je opredeljen v zakonu, ki ureja javne finance;
14. »potrošnik« je potrošnik, kot je opredeljen v zakonu, ki ureja varstvo potrošnikov;
15. »storitev dviga gotovine na prodajnem mestu brez predhodnega nakupa blaga ali storitev« (t. i. storitev cash-in-shop) je finančna storitev, ki omogoča potrošnikom, da dvignejo gotovino pri ponudniku blaga ali storitev, pri čemer ta bremeni njihovo plačilno kartico ali drugo negotovinsko plačilno sredstvo za želeni znesek (brez potrebe po kakršnem koli nakupu);
16. »storitev dviga gotovine na prodajnem mestu s predhodnim nakupom blaga in storitve« (t. i. storitev cash-back) je finančna storitev, ki omogoča potrošnikom, da pri ponudniku blaga ali storitev ob izvedbi nakupa prejmejo gotovino pri plačilu nakupa s kartico ali drugim negotovinskim plačilnim sredstvom, tako da se k znesku nakupa prišteje dodatni znesek, ki ga ponudnik blaga in storitve izplača v gotovini;

II. SPREJEMANJE PLAČIL V GOTOVINI

3. člen (obveznost sprejemanja)

Na prodajnem mestu mora ponudnik blaga ali storitev sprejeti plačilo v gotovini v skladu s prvim odstavkom 128. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije, 11. členom Uredbe Sveta (ES) št. 974/98 z dne 3. maja 1998 o uvedbi eura (UL L št. 139 z dne 11. maja 1998, str. 1), zadnjič spremenjeno z Uredbo Sveta (EU) 2025/1408 z dne 8. julija 2025 o spremembi Uredbe (ES) št. 974/98 zaradi uvedbe eura v Bolgariji (UL L št. 1408 z dne 14. 7. 2025), in zakonom, ki ureja uvedbo eura.

4. člen
(izjeme od obveznega sprejemanja plačil v gotovini)

- (1) Ne glede na prejšnji člen ponudniku blaga ali storitev na prodajnem mestu ni potrebno sprejeti plačila v gotovini:
1. glede bankovca v vrednosti 100 eurov ali več, če je vrednost predloženega bankovca očitno nesorazmerna v primerjavi z vrednostjo zneska, ki ga je treba poravnati;
 2. če ponudnik blaga ali storitev v trenutku predložitve gotovine za plačilo nima na voljo drobiža, ali če zaradi tega plačila ne bi bilo na voljo dovolj drobiža za izvajanje njegovih običajnih dnevnih poslovnih transakcij;
 3. če sta se plačnik in prejemnik plačila pred plačilom v skladu z veljavnimi predpisi dogovorila o drugem načinu plačila;
 4. če gre za prodajo blaga na prodajnem avtomatu, ki je bil v uporabi na dan uveljavitve tega zakona;
 5. pri uporabi storitev javnega potniškega prometa, če je možnost plačevanja z gotovino urejena na drug dostopen način;
 6. če gre za prodajo blaga oziroma storitev na daljavo, vključno s spletno prodajo, razen na prodajnih mestih, na katerih je mogoč prevzem blaga;
 7. če izjemo določa drug zakon.
- (2) Dokazno breme v primeru iz 1., 2. in 3. točke prejšnjega odstavka nosi ponudnik blaga ali storitev.

III. DOSTOPNOST OSNOVNIH BANČNIH STORITEV

5. člen
(zagotavljanje gotovinskih točk)

- (1) Mreža gotovinskih točk za potrošnika in gotovinskih točk za ponudnika blaga ali storitev mora vsakomur zagotoviti zadosten in učinkovit dostop do osnovnih bančnih storitev.
- (2) Kreditne institucije dostopnost do osnovnih bančnih storitev zagotavljajo z gotovinskimi točkami za potrošnike in gotovinskimi točkami za ponudnike blaga ali storitev. Storitve dviga gotovine na prodajnem mestu brez predhodnega nakupa blaga in storitve in storitev dviga gotovine na prodajnem mestu s predhodnim nakupom blaga in storitve se po tem zakonu ne šteje kot gotovinska točka.
- (3) Obveznost iz prejšnjega odstavka velja za vse kreditne institucije, razen tiste, ki ponujajo finančne storitve izključno na daljavo, vključno s spletnim nudenjem storitev, brez fizičnih poslovalnic.
- (4) Banka Slovenije v soglasju z Ministrstvom za finance s podzakonskim aktom določi kriterije za zadosten in učinkovit dostop do gotovine za ponudnike blaga ali storitev.

6. člen
(mreža in lastnosti bankomatov kreditnih institucij)

- (1) Kreditne institucije zagotovijo, da imajo naselja z več kot 1.000 prebivalci najmanj en bankomat v oddaljenosti največ 5 km od centra naselja (ustrezna geografska pokritost bankomatov).
- (2) Kreditne institucije tudi zagotovijo, da mreža bankomatov kreditnih institucij obsega najmanj 70 bankomatov kreditnih institucij na 100.000 prebivalcev na ravni celotne Slovenije (ustrezna gostota bankomatov).
- (3) Bankomat kreditne institucije mora pri transakciji dviga gotovine omogočati izbiro apoenov bankovcev znotraj omejitev, ki jih ima bankomat.
- (4) Bankomat kreditne institucije mora delovati neprekinjeno. Operativnost bankomatov kreditnih institucij mora biti v posameznem koledarskem letu na ravni Slovenije v povprečju vsaj 95 %.
- (5) Ne glede na prejšnji odstavek neprekinjeno delovanje bankomata kreditne institucije ni obvezno:
 1. zunaj poslovnega časa poslovalnice ali drugega zaprtega prostora, če je bankomat nameščen v poslovalnici ali drugem zaprtem prostoru z omejenim poslovnim časom,
 2. med 23.00 in 6.00 uro, če je to potrebno zaradi varnostnih tveganj.
- (6) Banka Slovenije v podzakonskem aktu podrobneje opredeli kriterije za presojo operativnosti bankomatov kreditnih institucij in varnostnih tveganj.

7. člen
(mreža in lastnosti poslovalnic)

- (1) Kreditne institucije zagotovijo, da imajo naselja s 3.000 prebivalci najmanj eno poslovalnico kreditne institucije v oddaljenosti največ 5 km od centra naselja (ustrezna geografska pokritost poslovalnic).
- (2) Kreditne institucije tudi zagotovijo, da mreža poslovalnic zajema najmanj 40 poslovalnic kreditne institucije in drugih poslovalnic na 100.000 prebivalcev na ravni celotne Slovenije (ustrezna gostota poslovalnic).
- (3) Poslovalnica katerekoli kreditne institucije in druga poslovalnica potrošnikom in ponudnikom blaga ali storitev v celotnem poslovnem času zagotavlja osnovne bančne storitve.

8. člen **(omejitev nadomestil)**

- (1) Dvig ali polog bankovcev na bankomatu katere koli kreditne institucije do vključno pet dvigov oziroma pologov na mesec je za potrošnika brezplačen. Kreditna institucija lahko določi dnevno omejitev dviga ali pologa gotovine na bankomatu, pri čemer dnevna omejitev ne sme biti nižja od 500 eurov.
- (2) Dvig ali polog bankovcev v poslovalnici katere koli kreditne institucije ali drugi poslovalnici je za potrošnika brezplačen.
- (3) Dvig ali polog kovancev v poslovalnici katere koli kreditne institucije ali drugi poslovalnici je za potrošnika brezplačen do vključno dveh dvigov in dveh pologov mesečno in do višine 50 kovancev na polog ali dvig.
- (4) Nadomestila za osnovne gotovinske storitve in ostale gotovinske storitve, ki niso brezplačne na podlagi prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena, morajo biti primerna in ne smejo omejevati dostopa do gotovine potrošnikom ali ponudnikom blaga ali storitev. Banka Slovenije v soglasju z Ministrstvom za finance lahko s podzakonskim aktom določi višino primerne nadomestila za osnovne in ostale gotovinske storitve, če bi posamezna nadomestila ovirala dostop do gotovine.
- (5) Prepoved zaračunavanja nadomestila za dvig ali polog bankovcev na bankomatu iz prvega odstavka tega člena velja tudi za lastnike bankomatov, ki niso kreditne institucije v Republiki Sloveniji, in sicer, kadar storitve na teh bankomatih, ki se nahajajo na ozemlju Republike Slovenije, opravljajo imetniki bančnih kartic slovenskih izdajateljev.

IV. NEPREKINJENO POSLOVANJE

9. člen **(operativno tveganje in zagotavljanje neprekinjenega poslovanja)**

- (1) Kreditne institucije v skladu s predpisi za področje oskrbe trga z gotovino izvajajo politike in procese za ovrednotenje in upravljanje izpostavljenosti operativnemu tveganju ter pripravijo krizne načrte in načrte neprekinjenega poslovanja, ki instituciji zagotovijo zmožnost neprekinjenega poslovanja.
- (2) Imetniki licenc za izvajanje prevozov denarja in drugih vrednostnih pošiljk po zakonu, ki ureja zasebno varovanje, morajo za izvajanje storitev prevoza denarja in drugih vrednostnih pošiljk oziroma oskrbe trga z gotovino zagotoviti ustrezne kadrovske, tehnične in organizacijske pogoje, ki bodo omogočali njihovo delovanje tako v običajnih kot izrednih razmerah. Zagotoviti morajo izvajanje politik in procesov za ovrednotenje in upravljanje izpostavljenosti operativnemu tveganju ter izdelati krizne načrte in načrte neprekinjenega

poslovanja, ki jim zagotovijo zmožnost neprekinjenega poslovanja. V zvezi z načrti neprekinjenega poslovanja morajo tudi izvajati redne letne vaje.

- (3) Pristojnost in nadzor nad pripravljenostjo subjektov iz prejšnjega odstavka z vidika zahtev po tem členu izvaja ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, ki s podzakonskim aktom predpiše podrobnejše zahteve glede ocenjevanj operativnih tveganj in vsebine načrtov neprekinjenega poslovanja oziroma izvajanja letnih vaj.

V. SPREJEMANJE ELEKTRONSKIH PLAČILNIH SREDSTEV

10. člen

(obveznost sprejemanja elektronskih plačilnih sredstev)

- (1) Ponudnik blaga ali storitev mora, kadar plačilo v eurih poteka ob fizični in sočasni prisotnosti potrošnika in ponudnika blaga ali storitev, na tem prodajnem mestu potrošniku omogočiti plačilo z vsaj enim elektronskim plačilnim sredstvom.
- (2) Ponudnik blaga ali storitev na vhodu posamezne lokacije prodajnega mesta in pri blagajni, kjer potrošnik izvede plačilo, objavi obvestilo o vrsti elektronskega plačilnega sredstva, ki ga sprejema.
- (3) Za ponudnika blaga ali storitev v tem poglavju se šteje tudi ponudnik digitalne vsebine.
- (4) Obveznost iz tega člena velja tudi v primeru, če plačilo v eurih izvede subjekt, ki ni potrošnik.

11. člen

(izjeme od zagotavljanja obveznosti sprejemanja elektronskih plačilnih sredstev)

- (1) Ne glede na prejšnji člen ponudniku blaga ali storitev, razen neposrednemu in posrednemu uporabniku, ni treba zagotoviti sprejemanja plačil z elektronskim plačilnim sredstvom, če njegovi čisti prihodki od prodaje v preteklem poslovnem letu niso presegli 10.000 eurov.
- (2) Ne glede na prejšnji člen ponudniku blaga ali storitev v poslovnem letu, v katerem začne poslovati, ni treba zagotoviti plačila z elektronskim plačilnim sredstvom.
- (3) Izjema od zagotavljanja obveznosti sprejemanja elektronskih plačilnih sredstev velja tudi v naslednjih primerih:
1. pri prodaji blaga ali storitev, kjer se izkupiček od prodaje nameni v dobrodelne, nepridobitne ali neprofitne namene;
 2. če ponudnik blaga ali storitev ponuja blago ali storitve na lokacijah, kjer ni možna vzpostavitev elektronske povezave ali je ta zaradi varnostnih razlogov onemogočena;

3. pri prodaji blaga na prodajnih avtomatih, ki so bili v uporabi na dan uveljavitve tega zakona.
- (4) Dokazno breme v primeru iz 2. točke prejšnjega odstavka nosi ponudnik blaga ali storitev.

VI. NADZOR IN POROČANJE

12. člen (pristojni organ)

- (1) Banka Slovenije je pristojna za nadzor nad izvajanjem III. poglavja tega zakona. Nadzor nad izvajanjem določb tega zakona Banka Slovenije opravlja v skladu s pooblastili, določenimi po tem in drugih zakonih.
- (2) Tržni inšpektorat Republike Slovenije je pristojen za nadzor nad izvajanjem II. in V. poglavja tega zakona.

13. člen (presoja izpolnjevanja kriterijev)

- (1) Banka Slovenije analizira stanje dostopnosti osnovnih bančnih storitev v Republiki Sloveniji skladno z metodologijo, kjer se za oceno izpolnjevanja kriterijev iz 5. člena tega zakona glede dostopnosti osnovnih bančnih storitev upošteva ustrezna geografska pokritost in gostota gotovinskih točk na ravni celotne Slovenije. Metodologija identificira geografska področja, ki so nezadovoljivo pokrita z gotovinskimi točkami.
- (2) Banka Slovenije v soglasju z Ministrstvom za finance s podzakonskim aktom določi metodologijo iz prejšnjega odstavka.
- (3) Kreditna institucija na svoji spletni strani ažurno objavlja lokacijo, število in delovni čas njenih bankomatov in poslovalnic ter gotovinskih točk za ponudnike blaga ali storitev.

14. člen (način opravljanja nadzora Banke Slovenije)

- (1) Če Banka Slovenije ugotovi, da so podane ali bodo v naslednjih 12 mesecih verjetno podane kršitve III. poglavja tega zakona, vse kreditne institucije z nadzorniškim pismom obvesti o ugotovitvah in jih pozove, da se medsebojno uskladijo in da kreditna institucija oziroma kreditne institucije, ki bodo prevzele odpravo kršitev, v roku, ki ni krajši od 30 dni,

Banki Slovenije predložijo pisno poročilo ali medsebojni pisni sporazum, v katerem opišejo ukrepe in predlagane roke za odpravo kršitev (v nadaljnjem besedilu: poročilo).

- (2) Če iz poročila in priloženih dokazov izhaja, da bodo gotovinske točke zagotovljene v skladu s kriteriji iz tega zakona in v primernem roku, Banka Slovenije s pismom vsem kreditnim institucijam potrdi poročilo.
- (3) Če iz poročila izhaja, da gotovinske točke ne bodo zagotovljene v skladu s kriteriji iz tega zakona ali ne bodo zagotovljene v primernem roku, Banka Slovenije vse kreditne institucije oziroma kreditne institucije, ki so prevzele odpravo kršitev, z nadzorniškim pismom obvesti o ugotovitvah in jih pozove, da v roku, ki ni krajši od 30 dni, Banki Slovenije predložijo novo poročilo.
- (4) Če kreditne institucije v roku, ki ga določi Banka Slovenije, ne predložijo poročila iz prvega ali drugega odstavka tega člena ali če ukrepi iz poročila niso zagotovljeni ali niso zagotovljeni v roku iz potrjenega poročila, Banka Slovenije z odredbo določi kreditno institucijo, ki mora zagotoviti gotovinsko točko. Pri določitvi kreditne institucije, ki bo morala zagotoviti gotovinsko točko, Banka Slovenije upošteva tržni delež pri depozitih gospodinjstev, tržni delež pri gotovinskih točkah, regijsko pokritost in vzpostavitev oziroma umik gotovinskih točk v preteklosti.
- (5) V odredbi iz prejšnjega odstavka Banka Slovenije določi rok za zagotovitev gotovinske točke, ki ne sme biti krajši od treh mesecev.
- (6) Banka Slovenije na svoji spletni strani javno objavi nadzorniško pismo iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena in poročilo.
- (7) Banka Slovenije z namenom preprečevanja in odvratanja ravnanj, ki pomenijo kršitev tega zakona, javno objavi informacije v zvezi z ukrepi nadzora in sankcijami zaradi prekrška, ki jih je izrekla zaradi kršitev tega zakona in je postopek z izdajo ukrepa ali sankcije dokončen. Za javno objavo informacij v zvezi z ukrepi nadzora in sankcijami zaradi prekrška se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja bančništvo, glede razkritij v zvezi z nadzorom.
- (8) Banka Slovenije v soglasju z Ministrstvom za finance s podzakonskim aktom določi kriterije za določitev kreditne institucije, ki bo morala zagotoviti gotovinsko točko v skladu s četrtem odstavkom tega člena.

15. člen **(poročanje o gotovinskih točkah)**

- (1) Kreditne institucije Banki Slovenije najmanj letno sporočajo podatke o gotovinskih točkah po tem zakonu.

- (2) Banka Slovenije s podzakonskim aktom določi roke za poročanje in podrobnejšo vsebino in način poročanja iz prejšnjega odstavka.
- (3) Banka Slovenije enkrat letno poroča Vladi Republike Slovenije o ustreznosti kriterijev za določitev gotovinskih točk za zagotovitev zadostnega in učinkovitega dostopa do osnovnih bančnih storitev in v primeru pomembnega odmika od prvotno določenih kriterijev predlaga spremembo kriterijev.

16. člen
(obveščanje o ukinitvi ali zapiranju gotovinske točke)

Kreditna institucija mora Banko Slovenije obvestiti o načrtovanem zaprtju ali ukinitvi gotovinske točke najmanj tri mesece pred njenim nameranim zaprtjem ali ukinitvi in informacijo objaviti tudi na svoji spletni strani.

VII. KAZENSKE DOLOČBE

17. člen
(kršitve ponudnikov blaga ali storitev)

- (1) Z globo od 2.000 do 25.000 eurov se za prekršek kaznuje ponudnik blaga ali storitev, ki je pravna oseba, če:
 - na prodajnem mestu ne sprejme plačila v gotovini (3. člen);
 - na prodajnem mestu potrošniku ne omogoči plačila z vsaj enim elektronskim plačilnim sredstvom (prvi odstavek 10. člena).
- (2) Z globo od 750 do 2.500 eurov se za prekršek kaznuje ponudnik blaga ali storitev, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.
- (3) Z globo od 800 do 2.000 eurov se za prekršek kaznuje ponudnik blaga ali storitev, ki je pravna oseba, če na vhodu posamezne lokacije prodajnega mesta in pri blagajni, kjer potrošnik izvede plačilo, ne objavi obvestila o vrsti plačilnega sredstva, ki ga sprejema (drugi odstavek 10. člena).
- (4) Z globo od 400 do 1.000 eurov se za prekršek kaznuje ponudnik blaga ali storitev, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.
- (5) Z globo od 400 do 1.500 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba

posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, če stori prekršek iz prvega do četrtega odstavka tega člena.

18. člen **(kršitve kreditnih institucij)**

- (1) Z globo od 40.000 do 120.000 eurov se za prekršek kaznuje kreditna institucija, če:
- potrošnikom ne zagotavlja brezplačnih dvigov ali pologov bankovcev na bankomatu v skladu s prvim odstavkom 8. člena tega zakona;
 - potrošnikom ne omogoča brezplačnih dvigov ali pologov bankovcev v poslovalnici v skladu z drugim odstavkom 8. člena tega zakona;
 - potrošnikom ne zagotavlja, da je v poslovalnici dvig ali polog kovancev brezplačen v skladu s tretjim odstavkom 8. člena tega zakona;
 - v skladu s predpisi za področje oskrbe trga z gotovino ne izvaja politik in procesov za ovrednotenje in upravljanje izpostavljenosti operativnemu tveganju ali če ne pripravi kriznega načrta in načrta neprekinjenega poslovanja, ki instituciji zagotovi zmožnost neprekinjenega poslovanja (prvi odstavek 9. člena);
- (2) Z globo od 2.000 do 4.000 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba kreditne institucije, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.
- (3) Z globo od 4.000 do 40.000 eurov se za prekršek kaznuje kreditna institucija, če:
- bankomat pri transakciji dviga gotovine ne omogoča izbire apoenov bankovcev znotraj omejitev, ki jih ima (tretji odstavek 6. člena);
 - bankomat ne deluje neprekinjeno (četrti odstavek 6. člena);
 - na svoji spletni strani ažurno ne objavlja lokacije, števila in delovni čas njenih bankomatov in poslovalnic ter gotovinskih točk za ponudnike blaga ali storitev (tretji odstavek 13. člena);
 - Banki Slovenije ne sporoča podatkov o gotovinskih točkah (prvi odstavek 15. člena);
 - Banke Slovenije ne obvesti o načrtovanem zaprtju ali ukinitvi gotovinske točke najmanj tri mesece pred njenim nameranim zaprtjem ali ukinitvi ali če te informacije ne objavi tudi na svoji spletni strani (16. člen).
- (4) Z globo od 400 do 2.000 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba kreditne institucije, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

19. člen **(kršitve drugih oseb)**

- (1) Z globo od 40.000 do 120.000 eurov se za prekršek kaznuje imetnik licence za izvajanje prevozov denarja in drugih vrednostnih pošiljk, če ne zagotavlja ustreznih kadrovskih, tehničnih in organizacijskih pogojev, ki omogočajo njegovo delovanje tako v običajnih kot izrednih razmerah, ali če ne zagotavlja izvajanja politik in procesov za ovrednotenje in

upravljanje izpostavljenosti operativnemu tveganju, ali če ne izdelava kriznega načrta ali načrta neprekinjenega poslovanja, ki mu zagotovi zmožnost neprekinjenega poslovanja, ali če v zvezi z načrti neprekinjenega poslovanja ne izvaja rednih letnih vaj (drugi odstavek 9. člena).

- (2) Z globo od 2.000 do 4.000 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba imetnika licence za izvajanje prevozov denarja in drugih vrednostnih pošiljk, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

VIII. PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

20. člen

(analiza stanja dostopnosti osnovnih bančnih storitev)

Banka Slovenije prvo analizo stanja dostopnosti osnovnih bančnih storitev v Republiki Sloveniji skladno s tem zakonom izvede v treh mesecih od uveljavitve tega zakona in v tem roku izvede potrebne aktivnosti iz prvega odstavka 14. člena tega zakona.

21. člen

(izdaja predpisov)

- (1) Banka Slovenije izda podzakonske akte iz četrtega odstavka 5. člena, šestega odstavka 6. člena, drugega odstavka 13. člena, osmega odstavka 14. člena in drugega odstavka 15. člena tega zakona v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.
- (2) Ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, izda podzakonski akt iz tretjega odstavka 9. člena v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

22. člen

(začetek uporabe posameznih določb)

- (1) Kreditna institucija prilagodi bankomat na način, da potrošnik lahko izbere apoene, v enem letu od uveljavitve tega zakona.
- (2) Poslovalnica kreditne institucije in druga poslovalnica svoje poslovanje prilagodi na način, da potrošnik lahko opravi osnovne bančne storitve, v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.
- (3) Ponudnik blaga ali storitev na prodajnem mestu omogoči sprejemanje vsaj enega od elektronskih plačilnih sredstev v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

23. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.